

MKS
MUZEJ KRŠČANSTVA
NA SLOVENSKEM

Muzej krščanstva na Slovenskem

Vodnik po razstavah

Muzej krščanstva na Slovenskem

Muzej krščanstva na Slovenskem
bomo v tej knjigi imenovali muzej.

Muzej je v samostanu
Cistercijanska opatija Stična.

Ta samostan bomo v tej knjigi
imenovali Samostan Stična.

V muzeju so predmeti:

- iz cerkva,
- iz samostanov,
- iz romarskih središč,
- od ljudi,

ki so imeli predmete doma in
so jih nato podarili muzeju.

V muzeju lahko vidimo:

- kelihe,
- križe,
- kipe in slike svetnikov,
- mašne plašče,
- spominke z romanj,
- jaslice.

Romarsko središče
je cerkev ali kraj s
posebnim pomenom.
Tja pride veliko ljudi.
Tam molijo, prižgejo
sveče v iskanju miru,
tolažbe in duhovne
moči.

V muzeju je tudi verski tisk.
To so revije in časopisi,
v katerih piše o veri in Cerkvi.

V muzeju je tudi pisno gradivo o:

- verovanju,
- ljudski pobožnosti,
- liturgiji.

Pobožnosti
so načini, kako ljudje
izražajo svojo vero.

V muzeju zbiramo tudi fotografije,
zvočne ter video posnetke
cerkvenih dogodkov in duhovnikov.

Liturgija
je skupna molitev
v cerkvi.

Vse našteje predmete
imenujemo sakralna dediščina.
Sakralna dediščina so
stare in pomembne stvari,
ki so povezane z vero in Cerkvijo.

V muzeju predstavljamo zelo
dolgo obdobje človeške zgodovine.
Najstarejši predmeti v muzeju
so stari več kot 500 let.

V muzeju predmete:

- shranjujemo,
- preučujemo,
- obnavljamo in
- razstavljamo.

Želimo si, da bi ljudje
bolje razumeli naše razstave.

Želimo si, da bi vam ta knjiga pomagala
pri ogledu razstav.

Samostan Stična

Tukaj pišemo:

- kako je nastal Samostan Stična in
- kako je v delu samostana nastal muzej.

Samostan je v kraju Stična.

V samostanu živijo cistercijani.

To so menihi.

Vsak dan molijo in delajo.

Samostan so zgradili
pred skoraj 900 leti.

Najprej so menihi zgradili:

- cerkev,
- kuhinjo,
- jedilnico,
- sobe,
- en ogrevan prostor,
- pisarsko delavnico,
- kapiteljsko dvorano,
- klet,
- hodnik in
- dvorišče.

Kasneje so menihi zgradili še več stavb.

Zgradili so tudi hišo za opata.

Opat je vodja samostana.

V opatovi hiši je od leta 1983 muzej.

Kapiteljska dvorana
je posebna soba.

V taki sobi se
menihi zberejo in
načrtujejo delo.

Slika 1: Opatova hiša v kateri je danes muzej.

Slika 2: Dvorišče s stavbo Muzeja krščanstva na Slovenskem.

Nasveti za ogled

Muzej krščanstva na Slovenskem

ima štiri stalne razstave.

Ogled razstav začnemo v prvem nadstropju.

V prvem nadstropju sta

prva in druga razstava.

Na **prvi razstavi** lahko spoznamo,

kako so nastajale knjige v srednjem veku.

Na **drugi razstavi** lahko izvemo,

kako so živeli v samostanih.

V drugem nadstropju sta

tretja in četrta razstava.

Na **tretji razstavi** lahko ob maketah

raziskujemo kulturno krajino cistercijanov.

Na **četrthi razstavi** lahko izvemo

o zgodovini krščanstva na Slovenskem.

Četrta razstava je razdeljena na **sedem sob**.

Na tleh so nalepke s puščicami.

Nalepke kažejo,

kako se premikamo po razstavah.

Slika 3: Nalepka s puščico, ki kaže smer ogleda.

V tej knjigi pišemo o Cerkvi
z veliko začetnico.

Cerkev, pisana z veliko začetnico,
pomeni organizacijo, ki vodi in
povezuje kristjane po svetu.

Prva razstava

Skrivnostni svet srednjeveških pisarjev

Slika 4: Razstava Skrivnostni svet srednjeveških pisarjev.

Na prvi razstavi spoznamo srednji vek.

Srednji vek je zelo dolgo obdobje v
človeški zgodovini.

Trajalo je od leta 500 do leta 1500.

To je 1000 let.

Večina ljudi je takrat
živela od kmetovanja.

Brati in pisati je znalo
zelo malo ljudi.

Knjige in knjižnice so bile v samostanih.

Tiskarskih strojev in papirja ni bilo.
Zato so knjige pisali na roke.
Knjige so prepisovali pisarji.

Pisarji so pisali na pergament.
Pergament je očiščena in
stanjšana koža ovc ali koz.
Pergament ima poseben vonj.

Slika 5: Pergament.

Pisarji so po pergamentu
pisali s ptičjimi peresi.

Slika 6: Peresa za pisanje.

Pisarji so za pisanje rabili rjavo tinta.

Tinto so si naredili iz
zmletih hrastovih šišek.

Slika 7: Hrastova šiška.

V srednjem veku
je bilo knjig malo.
Zelo so se bali,
da bi jih kdo ukradel.
Knjige so zato z verigo
priklenili k steni.

Slika 8: Knjiga na verigi.

Druga razstava

Življenje za samostanskimi zidovi

Na drugi razstavi spoznamo

življenje v samostanih.

Življenje v samostanih je bilo preprosto.

V samostanih so veliko delali.

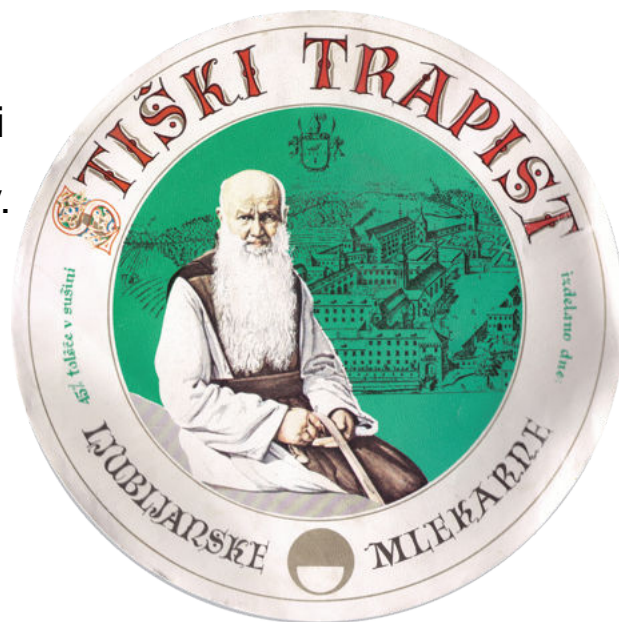
Hrano in druge stvari

so si pridelali sami.

Nekateri samostani so bili znani
po izdelovanju mlečnih izdelkov.

Tudi v Samostanu Stična
so izdelovali sir.

Izdelovali so sire
vrst trapist in edamec.

Slika 9: Sir trapist.

Samostani so bili znani tudi

po zeliščarstvu.

Zeliščarji so izdelovali zdravila
iz zdravilnih rastlin.

Ljudem so pomagali
pri težavah z zdravjem.
Zelo znan zeliščar iz Samostana
Stična je bil Simon Ašič.

Slika 10: Simon Ašič.

Redovnice v samostanu v Škofji
Loki so bile znane po izdelovanju
cerkvenih oblačil.
Imenovali so se uršulinke.
Uršulinke so poučevale, vzgajale in
pomagale ljudem v stiski.

Slika 11: Mašni plašč, ki
so ga naredile uršulinke.

Tretja razstava

Kulturna krajina cistercijanov

Slika 12: Maketa na razstavi Kulturna krajina cistercijanov.

Na tretji razstavi spoznamo
kulturno krajino menihov
iz samostana Stična.

Kulturna krajina pomeni naravo,
ki jo je spremenil človek.
Kulturna krajina pomeni,

da ljudje v naravi
nekaj zgradijo ali uredijo.

Menihi iz Stične so gradili
mline, ribnike, ceste, cerkve in
gospodarske objekte.

Na tak način so oblikovali
pokrajino skoraj celotne Dolenjske.

V kulturni krajini so še danes vidni
sledovi delovanja menihov
skozi dolgo obdobje.

To pokrajino lahko raziskujemo na maketi.
Maketa pomaga, da si
kulturno krajino lažje predstavljamo.

Četrta razstava

Zgodovina krščanstva na Slovenskem

Na četrty razstavi izvemo
o širjenju in razvoju krščanstva
na slovenskem ozemlju.

Na razstavi lahko izvemo,
kdo vse je pomagal širiti
krščansko vero med ljudmi.

Na razstavi vidimo
tudi sakralna umetniška dela,
ki so jih ustvarili
znani slikarji ali kiparji.

Sakralna umetniška dela
so na primer kipi in slike.
Sakralna umetniška dela so
povezana z vero in Cerkvijo.

Razstava je v sedmih sobah.

Prva soba

Slika 13: Prva soba.

V prvi sobi izvemo o zgodovini
krščanstva od 12. do 14. stoletja.

To je čas od leta 1100 do 1399.

To je 300 let.

Del razstave o začetku krščanstva
pri nas trenutno manjka.

Kljub temu pišemo:

- kako je krščanska vera prišla k nam in
- kako je postala najpomembnejša vera.

Slovensko ozemlje

je bilo včasih del Rimske države.

Prebivalci Rimske države

so imeli več različnih ver.

Ena izmed ver

je bila tudi krščanska vera.

Krščanske skupnosti so najprej

nastale na Ptuju, v Celju in v Ljubljani.

Rimska država je razpadla.

Po razpadu Rimske države

so krščansko vero širili misijonarji.

Misijonarji so ljudje,

ki gredo v druge kraje in

tam učijo ljudi o Bogu in veri.

Za naše kraje sta bila

pomembna misijonarja

sveti Ciril in sveti Metod.

Za krščansko vero na Slovenskem
so bili zelo pomembni
samostani in menihi.

Menihi so molili, delali,
učili ljudi in pisali knjige.
Veliko so pomagali
pri razvoju vasi in podeželja.

Slika 14: Sveti Ciril in sveti Metod.

Druga soba

Slika 15: Druga soba.

V drugi sobi izvemo,
kako se je krščanstvo širilo v 15. stoletju.
15. stoletje je čas od leta 1400 do 1499.
To je 100 let.

Cerkev je bila za ljudi
zelo pomembna.
Duhovniki in menihi
so ustanavljali šole in
učili ljudi pisati.

V tem času so naše kraje
napadli Turki.

Turki so želeli
imeti naše ozemlje.

Turki so uničili veliko verskih stavb.
Nekateri samostani in cerkve so
si za zaščito pred Turki zgradili
močne in visoke zidove.
Rečemo jim obrambni zidovi.

Eden najpomembnejših umetnikov
je bil slikar Janez Ljubljanski.
Naslikal je freske v več kot
40 cerkvah po Sloveniji.
Freske so
slike na steni ali na stropu.

Ljudje večinoma niso znali brati.
O veri so se učili iz slik v cerkvah.

Slika 16: Freska svetega Eligija Janeza Ljubljanskega.

Tretja soba

Slika 17: Tretja soba.

V tretji sobi izvemo o
zgodovini krščanstva v 16. stoletju.
16. stoletje je čas od leta 1500 do 1599.
To je približno 100 let.

Med duhovniki so se razširile
slabe razvade in napake.
Nekateri duhovniki
so imeli veliko služb
in veliko bogastva.

Ljudje so bili nezadovoljni.

Hoteli so spremembe.

Po Evropi se je razširilo

novo gibanje.

Rečemo mu reformacija.

Nastala je nova krščanska vera,

ki se imenuje protestantizem.

Pomembna oseba v tem času

je bil Primož Trubar.

Bil je protestantski duhovnik.

Napisal je prve knjige

v slovenskem jeziku.

Ljudstvo je poimenoval

z besedo Slovenci.

Zato je za Slovence zelo pomemben.

Protestanti so začeli odpirati šole.

V šolah so ljudi učili brati in pisati.

Pri tem so uporabljali:

- Knjige za učenje črk.

Rečemo jim abecedniki.

Četrta soba

Slika 19: Četrta soba.

V četrti sobi izvemo o
krščanstvu v 17. stoletju.

17. stoletje je čas od leta 1600 do 1699.

To je 100 let.

V tem času se je začela rekatolizacija.

Rekatolizacija pomeni,
da je želela katoliška Cerkev protestante
ponovno spreobrniti v katoliško vero.

Protestanti so morali oditi
ali ponovno sprejeti katoliško vero.
Pri tem so Cerkvi pomagali jezuiti.

Jezuiti so posebna skupnost.
Jezuiti so ustanavljali šole in gimnazije.
V šole so lahko hodili
otroci iz vseh družin.

Med letom so otroci jezuitskih šol
igrali gledališke igre tudi na ulicah.
Na tak način so med ljudmi širili vero.

Slika 20: Sveti Ignacij Loyola, ustanovitelj jezuitskega reda.

Peta soba

Slika 21: Peta soba.

V peti sobi izvemo o krščanstvu
v času razsvetljenstva.

Razsvetljenstvo se je v Evropi
začelo v 18. stoletju.

18. stoletje je čas od leta 1700 do 1799.

To je 100 let.

V času razsvetljenstva
so ljudje začeli več razmišljati sami.

Niso več vsega takoj verjeli.

Pomembna ideja razsvetljenstva je,
da ima vsak človek pravico
do svobode in enakosti.

Slovincem sta v tem času vladala
Marija Terezija in njen sin Jožef drugi.
Prej je imela Cerkev veliko moči.
Marija Terezija in Jožef drugi
sta moč Cerkve zmanjšala.

Več moči je imela država.

Šole so postale državne ustanove in
učitelji državni uslužbenci.
Duhovniki so morali spoštovati državne zakone.
Duhovniki so morali za opravljanje službe
dobiti dovoljenje države.
Država je zaprla veliko samostanov.
Dovoljene so bile tudi druge vere.

Kljub spremembam je večina ljudi
ostala zvesta katoliški veri.

Ljudje so še naprej
hodili v cerkev in praznovali praznike.

V tem obdobju je na Slovenskem
živel in delal kipar Peter Žiwobski.

Naredil je veliko kipov
za cerkve na Gorenjskem.

Slika 22: Kip Petra Žiwobskega.

Šesta soba

Slika 23: Šesta soba.

V šesti sobi izvemo o 19. stoletju.

19. stoletje je čas od leta 1800 do 1899.

To je 100 let.

V tem času je imela država
več moči kot Cerkev.

Ljudje so dobili možnost
ustanavljati verska društva.

V tem času je nastala
prva slovenska založba.
Imenovala se je
Družba svetega Mohorja.
Sveti Mohor je zavetnik knjig.

Družba svetega Mohorja je
najstarejša slovenska založba.
Še danes deluje kot Mohorjeva založba.
Izdaja knjige v slovenskem jeziku.

Pomemben človek v tem času
je bil Anton Martin Slomšek.
Bil je škof.
Naredil je veliko za slovenski narod.
Pisal je knjige in pesmi v slovenščini.
Ustanavljal je šole.
Otroke je učil branja in pisanja.
Pomagal je ustanoviti
Družbo sv. Mohorja.

Škof je pomemben
duhovnik.
Vodi več župnij
skupaj.
Skrbi za duhovnike in
verne ljudi na večjem
območju.

Slika 24: Kip škofa Antona Martina Slomška.

Sedma soba

Slika 25: Sedma soba.

V sedmi sobi izvemo o 20. stoletju.

20. stoletje je čas od leta 1900 do 1999.

To je 100 let.

V tem času sta bili dve veliki vojni.

Na začetku 20. stoletja je večina ljudi

še vedno verjela v katoliško vero.

Cerkev je ustanavljala društva,

časopise in politične stranke.

Po drugi svetovni vojni
se je vpliv Cerkve zmanjšal
zaradi političnih sprememb.

Cerkev je izgubila moč in vpliv:

- vera v javnosti ni bila več zaželeno,
- država je Cerkvi vzela veliko premoženja in
- država je prepovedala vero v šolah.

Leta 1991 je Slovenija postala
samostojna država.

Cerkev je spet dobila nekaj vpliva nazaj.

Ustanavljala je lahko šole,
vrtce in dobrodelne ustanove.

Izhajali so novi verski časopisi in knjige.

Nastajati so začele
verske radijske in televizijske oddaje.

V tej sobi si lahko ogledamo
tudi umetnino Elde Piščanec.

Slika 26: Marija z Detetom, slika Elde Piščanec.

Izdal in založil: Muzej krščanstva na Slovenskem

Zanj: mag. Nataša Polajnar Frelih

Avtor: dr. Dijana Pita da Costa

Prilagoditev besedila: Saša Lesjak, Alenka Hanuš
Pečovnik in David Režek, Nejko Perko, Nejc Kronaveter,
Nevenka Kos, Magda Janžekovič, Marica Krajnc.

Strokovni pregled besedila: mag. Nataša Polajnar Frelih,
Simon Vidic, mag.

Fotografije: Foto atelje Pavšič Zavadlav, p. Branko
Petauer, Arhiv Muzeja krščanstva na Slovenskem.

Besedilo je pripravljeno v 4. stopnji lahkega branja.

Naklada: 200 izvodov

Oblikovanje: Tadej Trnovšek

Tisk: Partner Graf d.o.o.

Stična, 2025

Cena knjige: brezplačni izvod

Izid knjižice v lahkem jeziku je omogočilo Ministrstvo za
kulturo Republike Slovenije.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

069:27(497.4Stična)(036)
27(497.4)(091)(036)

MUZEJ krščanstva na Slovenskem (Stična)

Muzej krščanstva na Slovenskem : vodnik po razstavah / [avtor Dijana Pita da Costa ; prilagoditev besedila Saša Lesjak ... [et al.] ; fotografije Foto atelje Pavšič Zavadlav ... et al.]. - Stična : Muzej krščanstva na Slovenskem, 2025

ISBN 978-961-95549-5-1
COBISS.SI-ID 259072771

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Znak za 4. stopnjo lahkega branja

**ZNAK EVROPSKE
DEDIŠČINE**

